

*Љупка Катана**

ПРОБЛЕМАТИКА УЛОГЕ ИДЕНТИТЕТА У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ - ОСВРТ НА УТИЦАЈ РЕЛИГИЈЕ

Сажетак

Пред захтевима новог доба, значења идентитета се мењају, стварајући тако нови ток историје а тиме и другачије видове приступа из којих се посматрају у контексту науке. Предмет есеја, јесте анализапроблематичне улоге феномена, односно осврт на различита значења која има у савременим друштвима. Поред тога, појам се анализираиз угла архетипског и психолошког сагледавања, те социолошког, да бисмо рад свели на политиколошко разматрање, кроз приступ интерпретативног у истраживању.

Утицај идентитета, неоспорно је битан у систему данашњице, где се одлике нације и народног губе под утицајем глобалистичких предвиђања, тачније стављања свега и свих у исти оквир. Такве тежње довеле би до сједињавања али у прилично неравномерним оквирима, с обзиром да народи и нације никада нису исти. Насупрот тога, стоји тежња да се сачува оно изворно, народно, традиционално и идентитетско, чему ће допринети спознаја сопственог идентитета, сопства, кроз мир са другим, светским идентитетима.

Кључне речи: идентитет, сопство, идеје, религија, интерпретација, друштвена наука.

* E-mail: lj.katana@gmail.com.

1. УВОД

Увидом у разматрање историјског приступа идентитету, појединаца и народа, настојимо показати постојаност овог термина као феномена чија популарност не јењава. Напротив. Изграђена још у коренима историје филозофске мисли, тачније, још од Аристотелове – *tautores*, (касније изведене у латински израз – *identitas*), њена заступљеност није се умањила. Потребно је нагласити да појам идентитета није коришћен пре новог века, у социјално-културолошком смислу. Стога позивање на Аристотела и друге старије ауторе захтевало би додатно разјашењење, посебно што овај појам, у традицији долази из логике и метафизике, а касније из форензике (кроз утврђивања личног идентитета особе). То, свакако нису иста значења, те их овде нећемо разматрати.

Када је реч о индивидуи, идентитет се односи на “скуп телесних, душевних, духовних, друштвених и моралних својстава” која чине зрелост али и истоветну оформљеност особе као личности. Стога, “нема личности без идентитета.” (Чупић и Јоковић 2015,11). С друге стране, битно је објектив даљих истраживање окренути ка групама, колектима и идентитетима народа. Тиме сложеност феномена, не само да опстаје кроз време него и расте са порастом свесности и науке. У складу са тим, идентитети се усавременом и академском дискурсу понашају слично као појмови какви су: култура, религија, идеје, историја. У складу са тим, у есеју дотичемоутицаје ових појмова, као и аргументације идеја који су допринели појмовном одређењу у друштвеним наукама. Поменућемо и утицај религије на само конституисање појма у животима народа на које је религијско и традиционално имало великог доприноса. Тако и поред сложености феномена и спорне улоге какву може заузимати у савременим друштвима,¹ појам идентитета покушаћемо објаснити, приступом интерпретације (Bevir, Rhodes, Марш, Стокер 2005, 126)

Са оваквим нагласком на идеационој сфери приступа, есеј сводимо на теоријску поставку појма идентитета. Тиме,

¹ Услед неразумевања и/или друкчијег значења у културним или академским тоналитетима, појам идентитета различито се тумачи, што је у складу са интерпретацијама коју људи приписују деловањима и, уопште, свету око себе.

објектив својих даљих истраживања okreћемо у правцу интерпретативног углау разматрању овог феномена. Склони смо наратији на којој ћемо се задржати кроз увид у тумачења појединих аутора. Идентитет су, као појам у друштвеним наукама и везу између узрока и последичног, већински обрађивали емпиричари, те ћемо споменути неке од њих.

2. ПОЈАМ ИДЕНТИТЕТА

Нису само идентитети важни, него и начин на који се они конструишу и какав ефекат имају на политички или други амбијент. Свесност о самима себи увек ћемо стећи у односу са другим људима јер ће се у том односу доживљавати признање или угроженост слике коју имамо о себи (Чупић и Јоковић¹²). Идентитет се односи на важну одлику или скуп одлика појединца или групе. Етимологија назива говори у прилог недовршености, будући да води порекло од латинских: “*idem* (исто) и *identidem* (поновљено), односно понављања, које ће довести до истог. Дакле тим понављањем опстаје као исто (Исто¹¹). У складу са тим, идентитети се, кроз савремено-академски дискурс, понашају, слично као појмови какви су култура, религија, идеје, историја.² Када је реч о опису речи идентитета, занимљиво је етимолошко одређење на које напомиње аутор Јанковић. Наиме, он подсјећа да се у француском језику, реч идентитет преводи као прилог, као глагол и као именица које се преводе као мешање, сједињавање, истоветност (Јанковић²⁶). Управо таква “амбивалентност” појма, може нас водити кривим путем дијагностике у означавању, кроз - изједначавање, што се, како пише аутор, догодило последњих пар векова наше историје. Трагајући тако, за идентитетом где је суштина сједињавање и поистовећивање, народи су губили своје изворно... Стога поменути аутор предлаже појам *сопство*, уместо идентитет (Исто).

2 С обзиром да овим појмовима, исто као и феномену идентитета, различити људи дају различита значења, а у складу са сопственим уверењима, они се посматрају кроз објашњења које им појединци или групе дају.

2.1. Архетипско и психолошко гледиште; Категорија сопства

Уколико кренемо од Јунговско-архетипског сагледавања, темељ за свако даље појмовно разматрање, налази се у његовој формулацији колективно-несвесног (Јунг 2003, 131). Јунг идентитет посматра као теорију изречену, управо кроз праксу колективно-несвесног која је, заправо категорија трајности, истрајности неког карактера, док свест, односно подсвест човека, (као крхког и несавршеног бића), посматра кроз категорију *сопства*, којем пружа мноштво значења. Стога је сопство – снага преображања индивидуе док је идентитет, према њему, снага преображавања групе односно колектива (Јунг 2003, 131). Израз *сопство*, дакле, проналазимо, најпре код Јунга.

С друге стране, његов савременик, Фројд, разматра појам кривице као прилично оптерећујући фактор у поимању целокупног процеса сазревања појединца, док ће Јунг, својом теоријом, ослободити појединца од такве кривице (Stein and Jones 2010, 138). Тако он указује на природу индивидуе која своју личност гради, користећи се Јунговом категоријом колективно-несвесног, а кроз визију пра-колективног, која је приказана у архетипу идентитетског (Исто). Тако у преписци између поменутих савременика, (двојице лекара, психијатара) Јунга и Фројда увиђамо понирање у принцип ауторитарности једне личности, која је средиште идентитетског (Мекгир и Зауерлендер 2001, 314). Овај принцип, како можемо видети у преписци, колевка је Фројдове особености, тиме и његових даљих објашњења. За њега су постојале три светиње: “теорија сексуалности, теорија снова и метода слободних асоцијација,” што је представљало основу личности, индивидуе, односно категорију идентитета јединке у које се “није смело уплитати”..., док је Јунг, у међувремену, проглашен “противником психоанализе (Исто). Такође Декарт, међу првима од теоретичара указује на категорију *сопства*, као појма који се проучава у виду саме-по-себи категоризације (Станковић 2001, 314). За њега је таква чињенична поставка да постојимо – уједно и одлика да мислимо, односно обрнуто: како мислимо, онда значи и постојимо – *Cognito ergo sum* (Byrne 1996).

Психолошка становишта, идентитет посматрају као стање које је трајно и представља целовитост. Обухвата постојаност једне личности, неvezано за промене које се дешавају у њој или око ње, јер нема потпуно зреле личности, (Јеротић 2011, 8) дакле оне која је у потпуности интегрисала свој идентитет. Чини се да је све теже пронаћи начин “да се осећање идентитета света у човеку, одржи усправним и стабилним,” посебно након старих и пред налетом нових услова за преживљавање (Исто13). Међутим, поред личног идентитета, имамо и национални, односно колективни идентитет који произилази из припадности једном народу, односно нацији. Идентитети се обликују и у основи културног или религијског, односно историјског дискурса, који сасвим неоспорно граде, изграђују, обликују идентитете. Ове разлике, односно различити утицаји у конституисању идентитета, показују изразиту вишестраност феномена о којем је реч.

3. ПРОБЛЕМАТИКА ИДЕНТИТЕТА

3.1. Онтолошки угао

Онтологија, појмове – бити, бића, бивсвујућег, односно бивствовања, ставља у средиште својих разматања, те њена питања претходе (епистемолошким, иако су повезана, премда их је потребно разграничити), јер се она баве самом природом “битка”. Тиме је, онтологија, у самој суштини, теорија “битка,” (Марш и Стокер 2005, 17) због чега је, у анализи појмова из угла науке, потребно кренути, најпре од - *бити*.

Управо из онтолошког угла, појам идентитета већина аутора посматра из епистемологије интерпретативног. Како пишу аутори Бевир и Родес (M.Bevir и R.A.W.Rhodes), интерпретативни приступи политичкој науци фокусирани су на значења која ће обликовати “деловања и институције”, као и начине на који ће то учинити..., те су интерпретативне теорије оне које проучавају – “уверења, идеје или дискурсе” (Стокер 126). Стога се идентитети могу разматрати из угла идеја, које, заједно са остала два појма, проучава ова (интерпретативна) теорија.

Како се идеологије могу посматрати као структуре уверења које неком деловању дају значења (Стокер 72), тако је и за велики број социолога, главно обележје некаквог хуманог деловања, управо “смисленост” коју ће она представљати за индивидуу. Стога је, како се наводи у литератури аутора Марша и Стокера, за политичку науку, пресудно “симболичко” и/или “ригуално” дејствовање. “Идентитети појединаца настају у сложеним друштвеним процесима у којима их дискурси обликују и преобликују, остављајући само ограничену аутономију индивидуалним људским субјектима.” С тим у вези, у студијама које разматрају идеологије и дискурсе, ови аутори признали су постојање аутономије појединаца, насупротив детерминанти идеолошког, чиме идеологије настају или се мењају, управо кроз примарно деловање индивидуе (Стокер 73). Идеациони угао гледања, увек је повезан са идентитетом те овакву (идеациону) аргументацију они користе, у смислу сагледавања начина на који се идентитет конституише. Такође, уколико је већ успостављен, посматрају како се, као такав употребљава у сфери политикологије, односно како делује и какве ефекте ће имати, односно какве политике ће производити. Даље можемо посматрати религијску страну (религијски угао идентитетског), те пут којим се, примера ради, православни облик идентитета конституисао у појединим народима под утицајем вере, о чему ћемо, писати касније. У таквим случајевима, онтолошку бит, односно суштину, представљаће - вера појединца.

3.2. Епистемолошки угао

Посматрајући угао епистемолошког, теоријско одређење проблематике идентитета, произилазило је из филозофско-спознајног. Главно питање: *Како, заправо, знамо то што (мислимо да) знамо*, кренуло је од области психологије, потом социологије, да би тек касније стигло и до политичке науке. Проблематика феномена (спорност његове улоге у домену данашњице), полази из потребе за истицањем, те појашњењем везе која постоји између различитих значења појма идентитета. Тако, из епистемолошког – спознајног угла, идентитет се може посматрати као одређеност нације и

националног којем различити људи дају различита значења, у складу са сопственим интерпретирањем тог значења. Аутор Станковић истиче теорије емпиричара Џ. Лока, Д. Хјума и Јасперса, као примере традиционалног гледишта, те да су код њих биле приметне нејасне спознаје о самосвести идентитетског (Станковић 2013, 124). С тим у вези, уочљивије је спроводити интерпретацију као приступу истраживању овог феномена, а кроз наравију и угао идеационих аргумената, с обзиром да идентитети и произилазе из идејног.

Дистинкције зване - знати контекст неког догађаја, ствари, појма, особе, није исто што и – знати, познавати акцију, увидети дело, и/или можда искуствено проживети такав догађај или контекст истог, иако се теорија сазнања (*епистемологија*, *гносеологија*), првенствено бавила овим првим категоријама (Bengson and Moffet 2011). Тако се и контекст историјских и културних догађаја повезује са конституисањем идентитета, слично као и емпиријско суочавање са сопственом спознајом самога себе.

4. УВЕРЕЊА И ДЕЛОВАЊА, КАО ТЕМЕЉИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ

Приступи интерпретација које разматрамо, произилазе из две премисе: Да људи увек делују на бази – сопствених уверења и/или преференција, као и да: Уверења и/или преференције људи не могу адекватно показати објективне чињенице о тим особама, какве су: нација, раса, друштвени или институционални положај (Марш и Стокер, 126–127).

Према ове две премисе, може се увидети колико је заправо интерпретација битна. Тако, у области политичких наука, “деловање праксе и институције” можемо објаснити – “причајући причу” (Исто). Нарација је у политичким наукама, оно што је теорија у природним. Нарација је дакле, битна, јер за објашњења појава, какве су идеје и уверења, а у односу на њих и идентитети, не постоји узрок нити нужност. За објашњење подсвесних уверења у човековој опипљивој стварности, такође, не постоје докази. Самим тим нема опипљивости која је потребна у поступку истраживања за позитивисте, у смислу

емпиријске потврде. Објашњење ових појмова зато, како истичу поменути аутори, ослања се на на наративне структуре сличне онима у прози..., иако приче из политикологије и друштва, свакако да нису проза.

Међутим, оно што нас овде занима јесте – сопствена интерпретација феномена идентитета. Како посматрамо увек и изнова, идентитете колектива, нације, односно национални са тим у вези и религијски контекст идентитета (примарни идентитет индивидуа помињали смо у првом делу), тако појам најлакше можемо образложити кроз стављање фокуса на интерпретацију традиција (Исто 134-135). С тим у вези, особа може бирати сопствена мишљења или веровања и у складу са њима деловати у једном друштву. Такво поимање деловања подразумева да друштвене структурације треба да посматрамо, првенствено кроз увид у традицију сопственог народа.³ Традиција представља корен, базу која ствара подсвесна уверења код човека. Таква уверења утичу на даље деловање. Тиме је традицију могуће поставити пре идеја.

Свакако, морамо бити у стању да редефинишемо појам традиционалног на децентрираност, без пуког есенцијализма, да бисмо могли избећи трајну смисленост, уобличену кроз “смисао објективног ума” (Марш и Стокер, 134–135). Наративносту објашњењу идентитета, чини се као одличан начин, синоним приповедања за значења и деловања. Нарација провучена кроз сваки од принципа утицаја идеја, културе и/или религије, показује велики значај интерпретације као приступа у разматрању друштвених појава и појмова за које немамо опипљиве (научне) доказе. Једна од тих појава, свакако је идентитет.

5. РАЗНОЛИКИ УТИЦАЈИ

У складу са хронологијом историјских догађаја, мењала су се и значења која су аутори давали појму о којем је реч. У складу са природом утицаја, аутори склони интерпретативном приступу, истакли су неколико битнијих фактора.

³ Примера ради, уколико сагледамо религијски утицај, какав је утицај православне хришћанске религије на идентитет народа са простора Балкана, можемо спознати колико је колективни идентитет укорењен и у традицији.

5.1. Фактор идеје

Више различитих врста идеационих аргумената, може дати релевантне описе друштвених појава (Исто 228). Опис идентитета, готово увек повезан је са идејама. Тако су идеје неоспорно битне у политици и политичкој науци, с обзиром да, у ширем разматрању, могу утицати на унапређивање друштвених промена. Знање, односно незнање, извесност или не..., увек ће направити разлику међу успехом или неуспехом у свету политике (Goodin and Tilly 2006, 227).

У књизи коју помињемо као врло значајну у опису важности идеја, односно идејној фокусираности на феномен идентитета, аутор Ројшмајер (D. Rueschemeyer) разматра јединственост идејног концепта, као и комплексност њене природе у различитим формулацијама којих се дотиче. Не кроз скуп више идеја које се најчешће виде као култура симболичког, него кроз фокус на оне које су конципиране око друштвеног и политичког живота, што у великој мери, подразумева искључивање разматрања научне и техничке њихове поделе.

Важност идеја, како пише аутор Гудин (R. E. Goodin), имала је, у поређењу с другим факторима који обликују друштвене процесе, доста утицаја, посебно у форми конституисања идеолошких оквира какве формирају идентитети народа. Тиме су идеје и биле теме расправа кроз читаву историју друштвене мисли. Глобални одговори, стога, на питање аргументације идеја, могу бити, сами по себи неизбежни (Goodin and Tilly 2006, 227) чиме је потреба за њиховом детаљнијом анализом у систему друштвених појава, какве су религија, идентитети, култура и историја друштва и друштвених процеса, неоспорна.

5.2. Идентитет и култура

Када разматрамо природу идентитета, неопходан је увиду процесстварања симбола, односно симболике културе која преузима модалитете моћи, стварајући, притом, границе искључивости, а тиме и однос колективног. Ауторке Бонели и Хунт (Bonnell, Hunt), анализирале су овај део симболичког карактера у анализи идентитетског, на примерима култура

Јужне Африке и Латинске Америке. Одатле, како пишу, креће “метанаратив”, који се испољава кроз непроменљивост у интерпретацији појма. У случају културе и идеје идентитета, ова природа преузела је улогу “епистемолошког вратара” који дефинише опсег, не само рационалног идеационог аргумента, него и вредносна питања и поступке помоћу којих се може дати рационалан одговор на питања која обликују идентитетско (Bonnell and Hunt 145). Примери таквих граница, које су приказали кроз поменуте културе, дали су доказе и аргументирали формирање хипотезе на даље претструктуралне приступе. Аргументи који остану на погрешној страни њихове епистемолошке (спознајне) поделе, неће имати привилегију да буду посматрани као – “разумски у објашњавању важности ових спознаја” (Исто). Тиме се појам културе, односно симболичног узима исто као остали поменуте појмови чије корене проналазимо у уверењима и интерпретирању истих.

5.3. Идентитет и религија

Истраживања теоретичара сведочиља су у прилог својеврсне отуђености религије из домена савременог, толико да религија полако бледи, па и нестаје, под утицајем индустријализације друштва (Стојадиновић 2013, 105–121). С тим у вези, како пише аутор Стојадиновић, феноменологију идентитета, прилично је незахвално дефинисати, посебно ако га посматрамо из угла религијских поставки и уколико придодемо налеттехнолошке модернизације која не иде претерано на руку овој тематици. Како је, према истом аутору, просветитељство довело до рационалног погледа на свет, тиме је научни поглед довео до новијих објашњења која се супротстављају религијским гледиштима. Идентитети су увек тема за разматрање, с обзиром да је у питању “један вишеслојан феномен.” (Исто). Религија је, кроз историју, имала улогу оформитеља идентитета али је морала да ради на свом прилагођавању према изазовима које су јој наметале новије формације савремених друштава (Clarke 2006). Ипак, религија остаје устоличена на значајном месту у друштвеној орбити савременог доба, а кроз њу и религијски идентитет.

Анализа утицаја религије, кључна је за сагледавање конституисања феномена, уколико га посматрамо кроз проучавање идеја које обликују верске идентитете. У том контексту, никада ниће бити исто (значање) за појединце, иако религија заузима већи део колективне свести, у великом броју случајева. Стога је главно проблемско питање са којим ћемо се даље суочавати: Колико је и како религија утицала (или ће утицати) на конституисање идентитета једног народа? Овим питањем, потребно је позабавити се, посебно када је реч о уверењима која ствара религија у свести појединца и народа.

6. ИДЕНТИТЕТ ПРАВОСЛАВНИХ НАРОДА

Идентитет православних народа посебна је тематика. Произилази из национално-православног, односно православно-националног дискурса, који се у најчешће преклапају код појединих народа. Примери су руски или српски православни народи где се, неретко православни *лого* ставља испред или једнако са националним одликама. Како пише аутор Јанковић, синтагма *православни идентитет* односи се на “чување и преношење православног предања” (Јанковић 27).

Стога су трагачи за идентитетима наметнутог таласа *Новог доба*, прилично изгубили фокус и одаљили се од сопствене духовне традиције (Исто).

Неоспорно значајан јесте ванвременски осврт владике Н.Велимировића о индивидуализму, насталог у средишту тадашње Европе (крајем XIX и почетком XX века), као термину којим је описивао идентитет појединаца његовог *Новог доба*. Овом појединачном стремљењу давао је имена: *себичност*, односно *самољубље* (Velimirovic 1986, 186). Такав је “индивидуалистички идеал” био циљ многих школа, цркви, држава, као темељ у којима се граде идентитети. Истичући изнова - *свечовечност*, наспрам индивидуализације (Исто 188-189), владика је трагао за идентитетом православних али и других народа који имплицира заједништво и мир, односно “међународно васпитање” и “заједничке радове.” Стога, предложио је другачији вид васпитања, чија сврха није да се стварају велике појединачне личности, већ креирање чланова који су заједно окупљени око општег циља (Исто).

Истицао је, дакле, окренутост заједничком сопству, кроз међусобни мир међу народима, а кроз чување (и очување) њихових идеала, религије и државе.

7. НАУКА И КРИТИКА

7.1. Важност науке

Како у разматрању појма треба обратити пажњуна анализу научних објашњења о историјским збивањима, тако ћемо споменути аутора Е.Нејгела (Nagel 1961, 25–26). Будући да се истраживања историје највише фокусирају на појединачне, индивидуалне догађаје, он се бавио њиховим поједностављењима. Према његовом мишљењу, кључни делови историјских објашњења, у које спада и формирање феноменологије идентитета, управо су акције појединаца. Од тих акција у посебну категорију објашњења закључака (експланандума) чине “генетичка објашњења“ (Нејгел 25). У контексту теме о којој пишемо, пожељно је појам идентитета довести у везу са претходном фазом/фазама у развоју истих, како би се што више приближило једноставности у објашњењу, на нивоу науке али и искуственог (Исто).

7.2. Критике

У модерној филозофској мисли, појам идентитета дубље су посматрали структуралисти и фундаменталисти (Станковић 128). У новије време, постструктуралистичке и постмодернистичке струје довеле су до модерних варијабли интерпретативне теорије. Међутим, критике ових приступа феномену идентитета, односе се највише на оне исте које важе и за критику интерпретативних теорија. С тим у вези, три су критичке струје интересације, значајнеу домену политичке науке (Марш и Стокер 143). Добронамерне међу њима, признају форму интерпретативног као битног дела друштвеним објашњењима. Неки је сматрају врло корисном за тумачење својих дисциплина, рецимо – вредности и идеологија. Док остали од критичара потпуно одбацују ове видове приступа, сматрајући их излишним у односу на научне (позитивистичке) доказе (Исто).

Идеолошко одређење феномена идентитета, такође, наилази на бројне критике од којих је једна од гласнијих, критика социолога рационалног избора. Ови научници настојали су доказати да је друштвено деловање рационално, једино уколико је сагледано контекстом неког скупа значења или дискурса. Другим речима, рационалисти сваку акцију појединца посматрају из визуре неког разумског објашњења односно личне користи појединца или масе. Стога се с правом аутори питају да ли такав рационални избор може користити у образлагању промене структуре таквих идеологија (Исто 2-73), односно контекста значења, примера ради, религијског у проучавању феномена о којем је реч.

8. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

У есеју смо дали кратки осврт на идеју коришћења идеационе позиције различитих аутора, међутим, ради просторне ограничености, не и њеног разјашњења, односно објашњења како се она користи и како су је аутори користили. Примера ради, код аутора Ројшмајера ради се о покушају да се каузално изанализира утицај идеја, а код ауторке Лин Хант објашњење је више наративно и социјалнопсихолошки. Стога, потребно је више простора и више аналитичности, како би се објаснила идеација. Свакако, потребно је разјаснити кључне ствари, рецимо да појам идентитета није у социјално-културолошком смислу коришћен пре новог века, а на примере аутора које смо споменули у раду, не пре XIX века. Стога, у разматрању феномена, треба обратити пажњу и на временски период који се обухвата у анализи, те усмерити пажњу на кључне ауторе тог периода.

На крају осврта, напомињемо да нема трајне интерпретацију појма, с обзиром на његов вишедимензионалан карактер који је, (и те како) подложен променама, посебно у савременом добу. Разматрали смо тему идентитета, односно различита гледишта релевантних аутора, из чега је јасно да појам заузима ниво проблематике, односно спорности улоге, самом чињеницом да му се дају различита значења. Уколико, примера ради, религију, посматрамо као фактор утицаја у формирању слике идентитета неког народа, јасно

је да позитивисти и рационалисти не би имали шта да кажу, с обзиром да је у њиховим истраживањима потребан опипљив доказ, узрок и нужност. Стога, њихова онтологија не би ни узимала религију и идентитет као предмет својих истраживања.

Такође, поменули смо разлику између појединачног и групног, колективног идентитета. Како пише аутор Малуф, идентитет је оно што заправо чини да ја – нисам исти као остали, “нисам идентичан ни са једном другом особом,” (Малуф 2003, 12) те су овај појам бројни аутори посматрали управо кроз визуру индивидуализма. Дакле, кроз истицање вредности јединке. С тим у вези, враћамо се, на тренутак, објашњењу Н.Велимировића, који за виши циљ поставља заједништво и неговање групног идентитета, испољеног у заједничком деловању и миру међу различитим народима, наспрам индивидуализма које може прећи у *самодовољност*.

Ниво проблематике у разумевању, како смо истакли, присутан је, управо услед разноликости мишљења и различитих уверења као полазишта у тумачењу феномена. На овакве плурализме у разматрању, најлакши (чини се) одговор, можемо дати на примеру православних народа, односно православног идентитета који поједини народи стављају испред националног (или их изједначавају) (Катана 2019, 14-19), као и у поменутом објашњењу владике Н.Велимировића. Тиме се враћамо на корен приступа и на главно питање: Шта ће заправо то значити за различите људе? Одговор се, дакле налази у различитој интерпретацији појмова и појава које ће им више људи дати и у толеранцији за такве разлике.

У овом раду ставили смо фокус на интерпретацију из угла појединих аутора друштвене односно политичке науке, као и идеациони аргумент у сагледавању појма о којем је реч (интерпретативни приступ где су идеје средиште). У закључку је потребно указати на могућност мирног (мирољубивог) утицаја религијског аспекта на појам идентитета, о којем се, у ери глобализације, све више говори у негативном контексту. Такав негативнији исход глобалистичких тенденција огледа се кроз концептспајања, припајања нација и националног, које, парадоксално, води све већем њиховом одвајању. У складу са тим, намера есеја је, најпре кратки осврт на сагледавања

релевантних аутора који су се дубље бавили феноменологијом термина. Потом, постављање темеља за даље истраживање, у којем стављамо фокус на дубљи увид у аспекте идентитетско-религијског, тачније утицаје православне хришћанске религије на формирање новог и бољег идентитета народа.

ЛИТЕРАТУРА

Катана Љупка, “Утицај православља на државну политику: Пример Србије Немањића и Русије Романових”, *Политичка ревија*, 2/2019, Институт за политичке студије, Београд, стр.14-19.

Малуф Амин, *Убилачки идентитети*, Паидеиа, Београд, 2003, стр.12.

Марш Дејвид, Стокер Гери, *Теорије и методе политичке знаности*, Факултет политичких знаности, Загреб, 2005, стр.17, 72-73, 134-135, 143, 228.

Мекгир Вилијам, Зауерлендер Волфганг, *Преписка између Фројда и Јунга*, Дерета, Београд, 2001, стр.314.

Јанковић Раде, “Од идентитета ка сопству,” *Православље и идентитет православних народа*, ISBN 978-86-7419-312-9, Институт за политичке студије, Београд, стр.26-27.

Јеротић Владета, *Човек и његов идентитет*, Арс Либри, Београд, 2011, стр.8, 13.

Јунг Карл Густав, *Архетипови и колективно несвесно*, Атос, Београд, 2003. стр.131.

Станковић Владан, “Идентитет, нација и религија – теоријске и корелационе поставке”, *Национални идентитет и религија*, Институт за политичке студије, Београд, 2013, стр.124, 128.

Стојадиновић Миша, “Религија и идентитет у савременом друштву”, *Национални идентитет и религија*, Институт за политичке студије, Београд, 2013, стр.105-121.

Нејгел Ернест, *Структура науке, проблеми логике научног објашњења*, Полит, Београд, 1974, стр.25.

Чупић Чедомир, Јоковић Милица, “Политичар и политички идентитет”, *Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту*, Универзитет у Београду, Факултет политичких наука, Београд, 2015, стр.11-12.

Bevir Mark, Rhodes R.A.W., “Интерпретативна теорија”, Марш Дејвид, Стокер Гери, *Теорије и методе политичке знаности*, Факултет политичких знаности, Загреб, 2005, стр. 126-127.

Bonnell E.Victoria, Hunt Lynn (Editors): *Beyond the cultural turne, New directions in the study of Society and Culture*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London, 1999, стр. 145.

Fr.Nicholai Velimirovic, “The Education which Makes for War“, *The New Ideal in Education*, The Electrician printing and publishing Co, London; Епископ Николај, Сабрана дела, Књига III, Химелстир 1986, стр.186, 188-189.

Goodin Robert E., Tilly Charles, *The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis*, Oxford University Press, 2006, стр.227.

Nagel Ernest, *The Structure of Science, Problems In The Logic Of Scientific Explanation*, New York, 1961, стр.25-26.

Stein Murray, Jones Raya., *Cultures and Identitas in Transition, Jungian Perspectives*, Routledge Taylor & Francis, New York, 2010, стр138.

file:///C:/Users/Jeka/Downloads/13277-Article%20Text-9518-1-10-20141222.pdf, 2/12/2019

Ljupka Katana

**THE PROBLEMATIC ROLE OF IDENTITY IN MODERN
SOCIETY AND POLITICAL SCIENCE**

Resume

In the face of the demands of the new age, the notions of identity are changing, thus creating a new course of history and thus different kinds of approaches from which they are viewed in the context of political science. The subject of the essay, therefore, is an analysis of the problematic role of the phenomenon in contemporary societies, viewed through a vision of political science. In addition, the term is analyzed from an angle, archetypal and psychological perspective, and sociological, to bring the work to political consideration, through an interpretive approach in research.

The influence of identity is indisputably important in the system of today, where the traits of the nation and the nation are lost under the influence of globalist predictions, that is, of putting everything and everyone “in the same basket”. Such aspirations would lead to unification, but in rather unequal terms, given that nations and nations are never the same. On the contrary, there is a tendency to preserve the original, national, traditional and identity, which will contribute to the realization of one’s identity, and through peace with all other (world) collective identities.

Keywords: identity, tradition, religion, modern society, political science.